

Unitat 1

Els nombres naturals
Les xifres romanes

Recorda-ho

Els antics romans no escrivien els nombres com nosaltres. Feien servir lletres majúscules.

No coneixien el zero, ni tenien una lletra per a cada xifra. Usaven set lletres per representar set quantitats:

I	V	X	L	C	D	M
1	5	10	50	100	500	1.000

Tampoc no comptaven com nosaltres, ja que no comptaven mai més de tres unitats iguals seguides. Fixa't en la manera com comptaven de l'1 al 9 i en la manera com escrivien els nombres 4, 6 i 9.

Nosaltres	Antics romans	Xifres romanes
1	1	I
2	1 + 1	II
3	1 + 1 + 1	III
4	Treu 1 unitat del 5	IV
5	5	V
6	Afegeix 1 unitat al 5	VI
7	5 + 1 + 1	VII
8	5 + 1 + 1 + 1	VIII
9	Treu 1 unitat del 10	IX

1. Completa la taula i fixa't en la manera com escrivien els antics romans les desenes i les centenes:

Nosaltres	Antics romans	Xifres romanes
10	10	X
20	10 + 10	XX
30	_____	_____
40	_____	_____
50	_____	_____
60	_____	_____
70	_____	_____
80	_____	_____
90	_____	_____
100	_____	_____

Exemple

Per escriure amb xifres romanes, cal descompondre les quantitats.

Nosaltres	Nombre descompost	Xifres romanes
23	20 + 3	XXIII
19	10 + 9	XIX
235	200 + 30 + 5	CCXXXV
969	900 + 60 + 9	CMLXIX

2. Escribe amb xifres romanes les quantitats següents:

Nosaltres	Nombre descompost	Xifres romanes
12	_____	_____
14	_____	_____
26	_____	_____
39	_____	_____
54	_____	_____
59	_____	_____
68	_____	_____
73	_____	_____
95	_____	_____
99	_____	_____
105	_____	_____
192	_____	_____
269	_____	_____
301	_____	_____
436	_____	_____
598	_____	_____
687	_____	_____
734	_____	_____
952	_____	_____
999	_____	_____

Recorda-ho

Per llegir bé una quantitat escrita amb xifres romanes, has de recordar el valor de les lletres, de més gran a més petit, i has de descompondre la quantitat. Compte quan hi ha una lletra que té un valor més petit davant d'una altra lletra que té un valor més gran!

M	D	C	L	X	V	I
1.000	500	100	50	10	5	1

Xifres romanes	Nombre descompost i equivalència	Suma i resultat
LXII	LX + II 60 2	60 + 2 = 62
XLIV	XL + IV 40 4	40 + 4 = 44
CCCLXXIII	CCC + LXX + III 300 70 3	300 + 70 + 3 = 373
MMCMXCVIII	MM + CM + XC + VIII 2.000 900 90 8	2.000 + 900 + 90 + 8 = 2.998

3. Completa la taula.

Xifres romanes	Nombre descompost i equivalència	Suma i resultat
XXIII		_____
XXXIV		_____
LXXXII		_____
CCXXIII		_____
MDLV		_____
MCDLXI		_____